

KUTSESTANDARD

18-01022006-01/3

PÄÄSTJA I, II

ÕIGUS- JA SISEKAITSE KUTSENÕUKOGU

EESSÕNA

Eesti kutsekvalifikatsiooni süsteemis määratletakse kutsekvalifikatsiooni nõudeid viiel tasemel. I tase on madalaim ja V tase kõrgeim (vt lisa A – Kutsekvalifikatsiooni süsteemi terminid). Kõik kutsed ei eelda kutsekvalifikatsiooni tasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Käesolev kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide vahel kokkulepitud nõudeid päästja I ja II kutsekvalifikatsioonile.

Kutsestandardi kavandi koostas Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu moodustatud päästeteenistuse töörühm koosseisus:

Ain Karafin	Päästeamet
Margus Möldri	Sisekaitseakadeemia Päästekolledz
Mairit Kratovitš	Siseministeerium
Raoul Raidna	Tallinna Tuletõrje- ja Päästeamet
Margo Tammepõld	Järvamaa Päästeteenistus
Tarmo Marvet	Sisekaitseakadeemia Päästekolledz
Peeter Randoja	Sisekaitseakadeemia Päästekolledž

Ajavahemikus 15 – 30 märts 2002 a viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, millesse kaasati 22 tuletõrje- ja päästeteenistuste ettevõtete ja koolitajate esindajad Eesti erinevatest piirkondadest. Kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestanud arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud CEDEFOP'i (European Centre for the Development of Vocational Training – Euroopa Kutsehariduse Arenduskeskus) poolt koostatud Euroopa Liidu liikmesriikide kutseoskuse nõuete võrdleva analüüsiga; Leonardo Da Vinci Project, European Firefighter Vocational Study, Project supported by the Federation of the European Union Fire Officers Association, 1997.

Käesolev kutsestandard on koostatud uustöötlusena.

Käesoleva kutsestandardi jõustumisel kaotab kehtivuse 13. detsembril 2004. a Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu otsusega nr. 8 kinnitatud tuletõrjuja-päästja I, II kutsestandard.

Käesolev päästja I, II kutsestandard on kinnitatud 01. veebruari 2006 a. Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu otsusega nr. 12.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

Kutsestandardite kasutusala on järgmine:

- 1) töötajate kutsekvalifikatsiooni nõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kutsekvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks.

2 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub päästeteenistus tuletõrje- ja päästeteenistuste valdkonda, kood 7525.

Ametite Klassifikaatoris² kuulub päästja 5.pearühma “Isiku- ja kaitseteenindajad”, kood 5161.

3 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONI TASE

Eesti keeles:	Päästja I, II
Inglise keeles:	Firefighter I, II
Vene keeles:	Пожарный спасатель I, II
Soome keeles:	Pelastaja I, II

4 KUTSEKIRJELDUS

Päästja tööülesandeks on ilmast ja kellaajast sõltumata tulekustutus- ja päästetööde tegemine: inimeste, vara ja keskkonna päästmine ja/või kaitsmine. Neid tööülesandeid täidab ta maapinnal, kõrgustes, sügavustes, veekogudes jm. Päästja täidab tulekustutus- ja päästemeeskonna vanema korraldusi. Tulekustutus- ja päästetöid tehes kasutab päästja erinevat tulekustutus- ja päästevarustust ning -tehnikat. Tulekustutus- ja päästetööd on keerukad, psüühilist ja füüsilist pingustust nõudvad ning eeldavad organiseeritust ja meeskonnatööd.

Tulekustutus- ja päästetöödel puutub päästja kokku põlemisgaaside, elektri, ohtlike ainete, veega, mis võivad mõjuda tema elule ja/või tervisele.

Komandos hooldab päästja tulekustutus- ja päästevarustust ning tehnikat ja hoiab end heas füüsilises vormis.

Päästja osaleb regulaarselt täienduskoolitusel.

Tööks vajalikud isikuomadused on kohusetunne ning pinge- ja stressitaluvus.

Päästja I kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav keskharidus, kutsestandardile vastav koolitus ja vastamine üldfüüsilise ettevalmistuse ja tervises seisundi nõuetele.

Päästja II kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav keskharidus, kutsestandardile vastav koolitus ning vastamine üldfüüsilise ettevalmistuse ja tervises seisundi nõuetele.

Täpsemad päästja I ja II kutsekvalifikatsioonide taotlemise tingimused määratakse päästeteenistujate kutsekvalifikatsioonide tõendamise ja omistamise korras.

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

5 KUTSEOSKUSNÕUDED (vt lisa B)

5.1 Üldoskused ja -teadmised

5.1.1 Õigusaktid – algtase

5.1.2 Töökeskkonna ohutus

- 1) tervishoid ja tööhügieen
- 2) tuleohutus
- 3) elektriõhutus
- 4) esmaabi andmine
- 5) vormiriietus ja isikukaitsevahendid
- 6) turvasüsteemid
- 7) jäätmekäitlus

5.1.3 Keeleoskus (vt lisa C)

- 1) eesti keel – kesktase
- 2) üks võõrkeel – algtase

5.2 Põhioskused ja -teadmised

5.2.1 Kutsealaga seotud õigusaktid

5.2.2 Päästeala süsteem, struktuur ja töökorraldus

5.2.3 Organisatsioonikäitumine

5.2.4 Psühholoogia – I nõue puudub; II algtase

5.2.5 Suhtlemine ja kutseeetika – I, II algtase

5.2.6 Üldkehaline ettevalmistus – I nõue puudub; II kesktase

- 1) üldfüüsiline treening
- 2) sporditervishoid

5.2.7 Tulekustutus- ja päästetöödel kasutatavad töövahendid ja varustus nende ohutu kasutamine ja kasutusjärgne hooldamine – I kesktase; II kõrgtase (vt lisa D)

5.2.8 Tulekustutustööd – I algtase; II kesktase

- 1) tulekahju alused
- 2) tuletõrjesisvarustus
- 3) suitsusukeldumine
- 4) tulekahjude eritüübid ja nende iseärasused
- 5) tegutsemine erinevates olukordades
- 6) tööohutus tulekustutustöödel

5.2.9 Päästetööd – I algtase; II kesktase

- 1) õnnetuste eritüübid ja nende iseärasused
- 2) tegutsemine erinevates olukordades
- 3) tööohutus päästetöödel

5.2.10 Häirekorraldus

- 1) side- ja infotehnoloogiavahendid
- 2) häirekeskuse töökorraldus

5.2.11 Erakorraline meditsiin – I algtase; II kesktase

- 1) inimese anatoomia ja füsioloogia
- 2) inimese patoanatomia ja -füsioloogia
- 3) eluohtlikud seisundid – traumad ja erakorralised haigestumised
- 4) olukorra hindamine sündmuskohal
- 5) kannatanu üldseisundi hindamine
- 6) esmaabi
- 7) kannatanu transport
- 8) tööohutus

5.2.12 Tuleohutusjärelvalve – I nõue puudub; II algfase

5.2.13 Tulekustutus- ja päästetööde juhtimine – I nõue puudub; II algfase

5.3 Lisaoskused ja –teadmised

5.3.1 Autojuhtimisoskus

5.4 Isikuomadused ja võimed

1) kohanemisvõime

2) pinge-ja stressitaluvus

3) koostöövõime

4) usaldatavus

5) kohusetunne

6) otsustusvõime

7) füüsiline võimekus

6 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

KUTSEKVALIFIKATSIOONI SÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

KUTSEOSKUSNÕUDED

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioscused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Kesktaase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevatel nõuetel on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktaase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesisetes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtaase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.

Lisa D

KUTSEALAL KASUTATAVAD TÖÖVAHENDID JA VARUSTUS

- 1) päästja kaitseriietus
- 2) käsitöövahendid
- 3) tuletõrjevoolikud
- 4) tuletõrjearmatuur
- 5) joatorud
- 6) tuletõrjeredelid
- 7) nõõrid
- 8) autotehnika
- 9) pumbad
- 10) vahtkustutusseadmed
- 11) sisepõlemismootoriga töövahendid
- 12) elektrilised töövahendid
- 13) hüdraulilised töövahendid
- 14) pneumaatilised töövahendid
- 15) hingamisaparaadid
- 16) kompressormasinad
- 17) esmaabivahendid
- 18) keemiasukeldumisvarustus ja –vahendid
- 19) pinnapäästevarustus ja –vahendid